

AHMAD ZOHIRNING HAYOTI VA IJODI

Xikmatulloev Siyovush Jumanazar o'g'li

CHDPU Gumanitar fanlar fakulteti

Tojik tili va adabiyoti yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola buyuk sharq olmosi Ahmad Zohirning hayoti va ijodiga bag'ishlanadi. Ushbu maqolada Afg'oniston musiqa san'atini yanada rivojlantirishga qaratilgan. Ahmad Zahir – Afg'onistonning mashhur musiqachisi va qo'shiqchisi bo'lib, u 20-asrning o'rtalarida faoliyat yuritgan. U o'zining noyob ovozi, ijro uslubi va romantik qo'shiqlari bilan keng tanilgan. Ahmad Zahir asosan afg'on xalq musiqa an'alarini zamonaviy shaklda ifodalashga intilgan.

Kalit so'zlari: musiqa, sana't, album, bastakor, qo'shiq, she'r, g'azal, ovoz, ijro, mahorat.

Аннотация: Эта статья будет посвящена жизни и творчеству Ахмада Захира, Великого восточного бриллианта. Эта статья посвящена дальнейшему развитию музыкального искусства Афганистана. Ахмад Захир-известный афганский музыкант и певец, работавший в середине 20 века. Он широко известен своим уникальным голосом, стилем исполнения и романтическими песнями. Ахмад Захир в основном стремился выразить афганские народные музыкальные традиции в современной форме.

Ключевые слова: музыка, искусство, альбом, композитор, песня, стихотворение, Газель, голос, исполнение, мастерство.

Annotation: This article will be devoted to the life and work of the Great Eastern Apple Ahmad Zahir. This article focuses on further development of Afghan musical art. Ahmad Zahir is a popular Afghan musician and singer who was active in the mid-20th century. He is widely known for his unique voice, performance style and romantic songs. Ahmad Zahir mainly sought to represent the Afghan folk music tradition in its modern form.

Keywords: music, date, album, composer, song, poem, Ghazal, voice, performance, skill.

Uning musiqasi ko'plab insonlar qalbiga yo'l topdi va uning qo'shiqlari sevgi, hayot va insoniy his-tuyg'ularni aks ettiradi. Ahmad Zahir shuningdek, milliy musiqamizni rivojlantirishda ham muhim rol o'ynagan. Uning ijodi orqali afg'on musiqa san'atining boy merosi saqlanib qolishi uchun katta hissa qo'shgan.

Ahmad Zohir (1946 yil 14 iyun — 1979 yil 14 iyun) afg'on qo'shiqchisi va bastakori. Ahmad Zohir "Afg'on Elvis " nomini olib, Afg'onistonning barcha zamonlardagi eng buyuk qo'shiqchisi sanaladi. Qo'shiqlarining aksariyati dari (tojik)

tilida bo'lib, pushtu tilida ham ko'plab qo'shiqlarni, shuningdek, bir nechta rus, urdu va ingliz tillarida kuylagan qo'shiqlari mavjud.

Kobulda tug'ilgan Ahmad Zohir 1979 yilda 33 yoshda to'satdan vafot etishidan oldin 14 ta studiya albomini yozgan. Uning qo'shiqlaridagi musiqalar o'zida asosan xalq musiqasi, fors adabiyoti, hind klassik musiqasi va g'arbning pop va rok uslublarini uyg'unlashtirgan edi. Afg'onlar orasida u afg'on musiqasining ramzi hisoblanadi va Afg'onistondagi musiqaga qo'shgan hissi va ta'siri tufayli vafotidan keyin o'lmas shon-shuhratga ega bo'lgan barcha davrlarning eng buyuk musiqachisi sifatida keng e'tirof etiladi. U, shuningdek, Afg'onistondagi urushdan oldingi tinchlik davrining ramziga aylandi.

Ilk yillari

Ahmad Zohir 1946-yil 14-iyunda (Jaloliy taqvimi bo'yicha 1325-yil 24-javzo) Afg'onistonning Kobul shahrida etnik pushtunlar oilasida tug'ilgan. Uning otasi Abdul Zohir qirollik saroyi shifokori bo'lib, 1971-1972 yillarda Afg'oniston sog'liqni saqlash vaziri va Bosh vazir lavozimlarida ishlagan. U parlament spikeri va qirol Zohirshoh davridagi nufuzli shaxs bo'lib, Afg'onistonning 1964 yilgi Konstitutsiyasini yozishga yordam bergan. Zohirning katta singlisi Zohira Zohir bor edi, u keyinchalik AQSh prezidenti Ronald Reygan va boshqalarning sataroshi sifatida tanilgan.

Faoliyati

Zohir Kobuldagi Habibiya o'rta maktabida o'qigan va „Habibiya o'rta maktabining havaskor guruhi“ni tuzgan, jumladan gitarada Umar Sulton, kongada Farid Zaland va pianinoda Akbar Nayab bo'lgan. Zohir esa akkordeon chalar, hamda guruh yakkaxoni edi. Ular Navro'z, Iyd ul-Fitr va Afg'onistonning Mustaqillik kuni kabi bayram tadbirlarida mahalliy darajada kuylashgan. Zohir Kobulda jo'shqin ovozga ega iste'dodli xonanda sifatida katta shuhrat qozondi. Uning bariton ovozi va hayajonli xonishlari xalq tomonidan unga „Bulbul-e- Habibya“, „Habibiya bulbuli“ unvonini berilishiga sabab bo'ldi.

U Kobuldagi Doru'l-Muallimin („O'qituvchilar kolleji“)da o'qib, uni tamomlagan va Hindistonda ingliz tili o'qituvchisi sifatida ikki yil o'qigan. Hindistondan qaytgach, Zohir The Kabul Times gazetasiga jurnalist sifatida ishga kirdi, biroq tez orada birinchi albomi ustida ish boshladi. U afg'on bastakorlari Naynavaz va Taranasaz bilan yaqindan hamkorlik qilgan. Uning birinchi yozilgan qo'shig'i „Gar Kuni Yak Nizara“ deb nomlangan bo'lib, hind ragasini g'arb pop ritmlari bilan uyg'unlashtirgan ilk kompozitsiyasi edi.

Zohir Ismoil Azamiy (saksafonchi), Nangalai (surnaychi), Abdulla Etemadi (barabanchi) kabi ustozlar va boshqa musiqachilar, jumladan Salim Sarmast, Naynavaz, Taranasaz va Mashhur Jamol kabilar bilan ishlagan. 1970-yillarda u 22 dan

ortiq albom yozgan. Uning qo'shiqlari o'zining jo'shqin ohangi, she'riy uslubi, ma'nosining chuqurligi va kuchli hissiyotlilik bilan ajralib turardi. Zohir afg'on musiqasi sahnasida 10 yil bo'lgan bo'lsada, shunga qaramay, 30 dan ortiq albom yozishga muvaffaq bo'ldi. Bu dunyodagi har qanday musiqa sanoatida noyob bo'lgan va hamon noyob hisoblanuvchi voqeadur. Bu albomlarning barchasi muvaffaqiyatli va barcha tomonidan keng qabul qilingan (shu kungacha). Musiqachilar deyarli 40 yil oldin bu yozuvlarni bugungi dunyoning deyarli hech qanday texnologiyasiz bajarishga muvaffaq bo'lishdi va barchasi jonli yozuvlarda amalga oshirildi.

Uning „Tanha Shodam Tanha“ qo'shig'i va Klod Morganning „El Bimbo“ (1974) qo'shig'i o'rtasidagi aloqa haqida bahslar mavjud. Ba'zi manbalar qo'shiq va „Lylee“ nomli albomni 1971 yilda yaratilganiga ishora qilib, qo'shiqning Morgan versiyasini kover deb hisoblaydilar, ba'zilar esa (asosan, ushbu maqolaning oldingi versiyasiga asoslanib) albom 1977 yilga to'g'ri kelishi, holatni teskari tomonga o'zgarishini aytishadi.

Musiqachilar oilasidan ekanligi tufayli Ahmad Zohir musiqachilikni obro'li kasb sifatida hurmat qilinishiga yordam berdi, bu esa o'z navbatida 1974 yilda Kobul musiqa maktabining tashkil topishiga olib keldi

Savr inqilobidan so'ng, Zohir yangi kommunistik rejim rahbarlarini ularning zulmlariga qarshilik ko'rsatish uchun uchta qo'shiq orqali tanqid qilib, g'arbda urushga qarshi qarshilik ko'rsatish uchun rok musiqasidan foydalangan Ahmad Zohirning qahramonlaridan biri Jon Lennon o'zini qiyoslashtirdi.

Ahmad Zohirning boshqa albom va qo'shiqlari asosan Agar Bahar Beyayad, Laili Lail Jan, Khuda buwat Yaret kabi qo'shiqlar bilan ushbu albomning musiqiy uslubini davom ettiradi. Zohir afg'on musiqachilaridan birinchilardan bo'lib, boshqa san'atkorlarning ajoyib qo'shiqlariga kover kuylashdan tortinmagan. U boshqa ijodkorlarning musiqalarini kover qilishni ularning badiiy yorqinligiga hurmat ko'rsatish deb hisoblaydi. U mashhur hind filmi Bobbi (o'sha paytda Afg'onistonda xit bo'lgan), eron qo'shiqlari (Sulton-e Qalbha, Hargez Hargez, Hamash Dardo Hamash Ranjo), va hattoki ba'zi g'arbning mashhur qo'shiqchilari Enriko Macias, va Elvis Preslilarning qo'shiqlarini ham kover qilib kuylagan. Bu ko'p qirralilik va boshqalarning musiqiy asarlarini o'z ijrosi uchun qabul qilishga tayyorligi uning o'z musiqiy ijodining qadr-qimmatini sezilarli darajada oshirdi.

O'limi

Ahmad Zohir 1979 yil 14 iyunda 33 yoshga to'lgan kuni vafot etdi. Ommaviy axborot vositalarida uning Salang tunneli atrofida avtohalokatda vafot etgani haqida xabar berilgan edi, lekin ba'zilar uning siyosiy qarashlari o'sha davrdagi marksistik hukumatga zid bo'lgani sababli o'ldirilganini da'vo qilmoqda; go'yoki u yaqin do'sti va ikki ayol sherigi tomonidan shahardan tashqariga chiqarilib, keyin o'ldirilgan. Boshqalar, u katta siyosatchi Hafizulloh Aminning buyrug'i bilan, Zohir va Aminning

qizi o'rtasidagi ish tufayli o'ldirilgan yoki Aminning ishonchli yordamchisi Dovud Tarun tomonidan o'ldirilgan deb hisoblashadi. Kobulda Zohirning dafn marosimida katta olomon qatnashib, shahar ko'chalarini to'sib qo'ygan va kundalik ishlarni to'xtatgan.

Uning birinchi xotini Najiyadan Rishod ismli o'g'li bor. Xotini Najiya Ahmad Zohirni rashk qilib tashlab ketgan. Ahmad Zohir shu voqealardan keyin "Bevafo yoram", "Burida bod poye man" qushiq-larni kuylagan.

Zohir vafotidan keyin xalq qahramoni darajasiga olib chiqildi. Uning qabri 1990-yillar oxirida Tolibon tomonidan vayron qilingan, biroq keyinchalik uni sevgan muxlislari tomonidan qayta tiklangan. 2018-yilda uning merosini davom ettirish maqsadida Ahmad Zohir nomiga fond tashkil qilgan muxlislar tomonidan to'liq ta'mirlangan.

Uning „Khuda Buwad Yaret“, „Asman Khalist“, „Agar Bahar Beyayad“, „Laili Laili Jan“, „Chashme Siya Dari“, „Zim Zim (Kajaki Abroyet)“ va boshqa ko'plab qo'shiqlari ko'pchilik afg'onlarga ma'lum. Ular Afg'oniston musiqa tarixida yaratilgan eng buyuk qo'shiqlar qatoriga kiradi.

Milliy jamoatchilik radiosi (NPR) ma'lumotlariga ko'ra, Ahmad Zohir tarixda xalqaro miqyosda o'z izlini qoldirgan 50 ta oltin ovozd-an biri sifatida qayd etilgan.

Akademiya mukofotiga nomzod amerikalik kinorejissyor Sem Frensis 2018-yilda Zohir hayoti haqidagi hujjatli filmni suratga olish uchun tayinlangan.

Afg'on musiqa albomlari:

- jild. 1 — Dilak am (1973)
- jild. 2 — Bahar (1973)
- jild. 3 — Shab ha ye zulmane (1974)
- jild. 4 — Onam (1974)
- jild. 5 — Avara (1975)
- jild. 6 — G'ulom-i Qamar (1975)
- jild. 7 — Sulton Qalbaam (1976)
- jild. 8 — Az Ghamat Hy Nazaneen (1976)
- jild. 9 — Gulbadan (1971)
- jild. 10 — Yaare Bevafa (1977)
- jild. 11 — Layl (1977)
- jild. 12 — Ahmad Zohir va Jila (1978)
- jild. 13 — Ahange Zindagee (1978)
- jild. 14 — Shab-e Hijron (1979) (o'limidan keyin e'lon qilingan)

Xulosa. Buyuk sharq olmosi Ahmad Zohir o'z davrining yirik namoyandalaridan biridir. U kuyga solgan qo'shiqlar hali hanuz hamani qalbini zabt etib kelmoqda. Ushbu

maqola Sharq olmosi bo'lmish Ahmad Zohirning hayoti va ijodi va Afg'oniston musiqa san'atining rivojlanishiga bag'ishlanadi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati.

1. Sulton Hamad. Payvandi Ahmad zahir bo Mavlaviy
2. Sulton Hamad. Ahmad Zohir va G'arb musiqasi
3. Sulton Hamad. Sadoi ishq astu diltangi.
4. Haider. „Ahmad Zahir: The enduring appeal of the Afghan Elvis“. Bbc.com
5. Kabul Journal; The Afghan Elvis 'Lives' 24 Years After His Death“
6. „Ahmad Zahir: The Voice of